

ВЪЗНИКНАЛИ ПРОБЛЕМИ В РАБОТАТА НАД КЛАВИРНИЯ АКОМПАНИМЕНТ НА “ХОРО ” ИЗ ДВЕ ПАРАФРАЗИ ЗА ЦИГУЛКА И ПИАНО ОП.18 ОТ ПАНЧО ВЛАДИГЕРОВ

Двете парафрази оп.18 за цигулка и пиано са написани между 20-те и 30-те години на миналия век, когато Панчо Владигелов е оформен като композитор с високо професионално майсторство и свой собствен стил. Творчеството му в този период е създадено в духа на нашия фолклор и изразява силни и дълбоки чувства и патетични настроения. Специфичния Владигеров стил се оформя под влияние на руските музикални традиции, затова много често го съпоставят с творчеството на Рахманинов- масивната клавирна фактура, широката мелодична линия и динамичното развитие говорят за една обща славянска изразност. За да може да изтъкне точно тази емоционална сфера, пианистът-акомпаниятор трябва да отдели особено внимание на задълбочената предварителна подготовка на клавирната партия, която изисква солидно пианистично майсторство. Пред акомпаниятора възникват трудности не само от фактическо естество, но и от не по-малко важния въпрос за звукоизвличането. Знаем, че спецификата на струнния инструмент представлява особена трудност за реализиране на единството със звучността на пианото. Преди всичко това се постига с изработване на мек, пеещ звук, като се смегчи атаката на тона, характерна за клавишните инструменти. За да постигнем единство_с със звука на цигулката, от голямо значение е съобразяването с щриха и еднаквата фразировка на солирация инструмент.

Основен метод при разработването на художествения материал в “Хоро” от Владигеров е създаването на жизнена и реалистична музика със средствата на типичния за автора хармоничен език. Хорото започва с

въведение, което звучи каденционно и обхваща почти целия диапазон на пианото. Тук за акомпаниятора се появява първата трудност-да вплете отделните гласове в една многоплановост.

Всяка различна мелодия е проследена и с различен тембър. Източник на тематичния материал е безмензуланата народна песен, която дава възможност за бавно, кантилено звучене. За единството със звука на цигулката важно значение имат едновременното прозвучаване на дългите нотни стойности. Фактурата е изпълнена с много виртуозни пасажки, които не бива да бъдат самоцел, а да разклият музикалното съдържание чрез много живи и ярки образи. Тук трябва да споменем постигането на метрична свобода чрез смяна на размера, като очевидно пианистът трябва да притежава високо развито ансамблово чувство.

Вторият дял се появява също чрез встъпление- това е една много жизнена и ритмична тема в 9/8 такт, изградена върху народната песен “Излъга се малка мома” Клавирната фактура е масивна, плътна и пианист с малка ръка трудно обхваща акордите цели. Тук може да се обмисли как да се облекчат плътните акорди, като не се нарушава основното гласоводене. Изпълнението на тази тема трябва да бъде много ритмично и стегнато. Тя се появява първо в цигулковата партия, а след това в пианото. В този дял срещаме особен композиционен похват: съчетаване на две теми. Докато цигулката свири първата бавна тема, пианото в същото време изпълнява ритмичната втора тема. Това внася свеж нюанс, като поставя пред акомпаниятора сложна задача: подчертавайки ритъма на втората тема, той трябва да следи широката мелодична линия на цигулковата партия, за да се получи именно това уникално съчетание на двете теми.

След кратък и много динамичен епизод, се появява и трета тема, този път в темпо “Presto”. Това е типично право хоро, което модулира през различни тоналности и е изградено в триолово движение в цигулката, а в клавирната партия- с къси и сухи акорди. Установяването на точно темпо е много

важен фактор за да се получи ритмична пулсация. Неоправданото забързване на акомпанимента създава големи проблеми на солиращия инструмент. Синхронът между цигулката и пианото трябва да се изработи много внимателно, особено когато това отбелязва важен момент в развитието.

Акомпанияторът е желателно да изгради богата динамична амплитуда, защото на доста места в пиесата, след голям динамичен подем в *ff*, следва *sub. p.*

Значима роля в творбата играе хармонията, която трябва умело да се подчертае. Забелязват се чести модулативни отклонения за изтъкването на които се изисква тънък хармоничен усет. Тук трябва да се обърне внимание на баса и смяната на хармонията, като лявата ръка свири по-изявено, докато в дясната има фигурации. Наложително е майсторско педализиране, тъй като дългите педали, често употребявани в баса изискват внимание. Би могло да се педализира много по-пестеливо, следвайки хармоничните промени.

Обикновено цялата отговорност за звуковия баланс носи акомпанияторът, като това е една нелека задача. Тя е свързана с културата, музикалността и вкуса на изпълнителя. Колкото по-богата звукова палитра притежава пианистът, толкова по-успешно ще може да осъществи своите намерения и същевременно “диша” със солиста.

Финалът на “Хоро”-то е в ускоряващо се темпо в триолово движение в цигулката, а кратките акорди в пианото наподобяват ударен инструмент. Пианистът трябва да притежава бързи рефлексии за да може да “държи” темпото в този епизод. В противен случай финалът става неконтролиран. Майсторски изпълнени, виртуозните пасажи способстват всички теми да прозвучат в цялата си красота.

Общото звучене на хорото е жизнено, светло и пресъздава стихията на народния танц. Със своите композиционни качества, двете парафрази оп.

18 от Панчо Владигелов представляват високохудожествени образци от този жанр и са едни от най-обичаните и често изпълнявани негови произведения.